№ 200. Czwartek 29. Sierpnia 1861. Rok wydania 51.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Inserecya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

(Obchód uroczystości urodzin cesarskich.)

Halicz, 20. sierpnia. Rocznicę urodzin Jego c. k. Apost. Mości obchodziło miasto Halicz z wielką uroczystością. Po solennem nabożeństwie w kościołach parafialnych obudwu obrządków, jako też w synagodze i w bożnicy Karaitów obdzielał przełożony gminy ubogich miejskich i z sąsiednich gmin datkami pieniężnemi z kasy miejskiej. Wieczorem był festyn ludu, poczem liczne zgromadzenie ludu odspiewało przy muzyce i latarniach przed zabudowaniem urzędu powiatowego hymn ludu wznosząc przytem kilkakrotne okrzyki na cześć Najjaśniejszego Pana; równocześnie zajaśniał rynek rzęsistem oświetleniem, i cały pochód ludu udał się przy dźwiękach hymnu ludu przed zabudowanie urzędu gminnego, gdzie wydział miejski rozdawał różne napoje. W końcu zebrała się młodzież na tańce, które trwały do poźnej nocy.

(Projekt adresu izby panów. — Stan zdrowia Najjaśn. Pani. — Doniesienia z Korfu — Losowanie długu państwa.)

Wiedeń, 26. sierpnia. *Gazeta wiedeńska* ogłasza następujący projekt adresu izby panów austryackiej rady państwa do Jego c. k. Apostolskiej Mości:

„Najjaśniejszy Panie!

Izba panów rady państwa dowiedziała się z radosnem wzruszeniem o powziętych w sprawie węgierskiej najwyższych uchwałach, które ministeryum z polecenia Waszej ces. Mości oznajmiło tej izbie.

Uznaliśmy w tem obustronnie z wdzięcznością stałość monarchy, który postanowił bronić swego dziedzicznego prawa, ale pragnąc oraz wytrwać na obranej konstytucyjnej drodze i ochraniać zarazem prawa Swoich niewęgierskich ludów.

Uwielbiamy miłość pokoju, która pomimo tak zaciętego oporu nie zamyka drogi przyszłemu porozumieniu.

Radujemy się troskliwością ojcowską, która częścią obałamuconemu, a częścią zastraszonemu tłumowi pragnie oszczędzić z góry owego żalu, jakim upadek wszelkich spraw i osamotnienie w dziedzinie cywilizacyi przejmie nawet tych, którzy zdają się uważać teraz anarchyę za wolność a upor za wytrwałość.

Oby wkrótce zajaśniał także po tamtej stronie Litawy promyk miłości braterskiej, która nas ożywia, a z którą utrzymujemy ów łączący węzeł, jakim trafne pojęcie wspólnego dobra i świetne dzieła wzajemnej pomocy i bezpieczeństwa spajały od wieków wszystkie ludy Austryi.

Członkowie wydziału:

J. O. kardynał Rauscher. H. książę Salm. Metternich. Colloredo-Mannsfeld. F. Grillpartzer. V. książę Auersperg. A. hrabia Auersperg, sprawozdawca.

— Oss. Tryest. zawiera następującą korespondencyę z Korfu datowaną dnia 20. b. m.:

Najjaśniejsza Pani korzystając z pogody, używa morskich kąpieli. Stan zdrowia wysokiej chorej polepsza się widocznie, i wkrótce można się spodziewać zupełnego wyzdrowienia.

W dniu urodzin Jego c. k. apost. Mości wszystkie stojące tu na kotwicy c. k. okręta wojenne i parowice okręt zatknęły uroczyście swe pawilony.

Na mszy św. na pokładzie c. k. fregaty parowej „Adria" był obecny Jego Excel. fml. hr. Paar, c. k. urząd konsularny w komplecie, kapitanowie Lloyda, urzędnicy i inni kapitanowie okrętów austryackich kupieckich, tudzież poddani austryaccy. Konzul jeneralny z sekretarzem konzularnym wezwani byli do stołu dworskiego. Salw działowych nie dawano ze względu na stan zdrowia Najjaśn. Pani, ale to tylko z przezorności.

— C. k. dyrekcya długów państwa donosi, że na dniu 2go września r. b. odbędzie się na mocy patentów z 21. marca 1818 i 23. grudnia 1859 w gmachu banku 341wsze i 342gie losowanie dawniejszego długu państwa.

(Zawiadomienie o rozwiązaniu sejmu węgierskiego w izbie deputowanych.)
(Ciąg dalszy.)

Najjaśniejszy Pan oświadcza, że jako Król węgierski czuje się obowiązanym nad wszystkiemi w tym kraju żyjącemi najwyższemu sercu jego zarówno drogiemi milionami ludności słowiańskiej, rumuńskiej i niemieckiej, rozciągnąć swą opiekę w miłości i troskliwości ojcowskiej o uznanie i rozwój ich narodowości, co w pomienionych artykułach praw nie tylko nie jest zabezpieczonem, ale nadto jeszcze utrudnionem.

Podobnie jak rzeczonych warunków nie może Najjaśn. Pan potwierdzić i tych artykułów prawa z r. 1848, które zamierzają do tego, aby przeszkodzić równouprawnieniu królestw Kroacyi, Slawonii i Wielk. księstwa Siedmiogrodzkiego, tak postanowieniem bezwzględnej unii jak i innych warunków, a które jak całemu światu wiadomo tak ubliżającej i podburzającej są treści, że o to przed laty trzynastu wybuchła wojna domowa.

Pomiędzy artykułami, o których mowa, są wreście takie, co mogłyby osłabić ten ściślejszy węzeł łączący od wieków Węgry z innemi krajami monarchyi, czem właśnie Austrya wzniosła się na stanowisko europejskiego mocarstwa; węzeł wyrażony szeregiem praw i dokumentów, mianowicie sankcyą pragmatyczną wciągniętą w ustawy z wdzięczności za uwolnienie od jarzma tureckiego wywalczone w ciągu stu pięćdziesięciu lat za pomocą potęgi domu Habsburskiego i państwa niemieckiego, a zatwierdzony faktycznie po tysiąc razy następnie historycznemi wypadkami. Gdy skutkiem tych praw i dokumentów, nie naruszając samoistnej administracyi kraju nastąpił spólny rząd w ogóle a w szczególności nie tylko spólna zagraniczna reprezentacya, ale także spólny zarząd wojska, administracya finansów, długu państwa i t. d. to widoczną jest rzeczą, że niepodobna jest z zasad niezłomnych słuszności uznać prawa z r. 1848, które naruszają prawa i widoki krajów połączonych sankcyą pragmatyczną, bez względu na nie, chociaż idzie tu o ich życie i mienie. Do tego jeszcze i to zachodzi tutaj, że Najjaśniejszy Pan ogłosił spólną ustawę jako nienaruszalny fundament jednego i nierozdzielnego państwa Jego, a wymagania sejmu węgierskiego są zamachem na tę ustawę, a zatem na prawa wszystkich krajów i ludów całego państwa.

Chociaż sejm węgierski nie wstąpił na otwartą dla niego drogę pojednania, lecz nawet wątek sejmowych czynności za zerwany ogłosił, przecież Najjaśniejszy Pan pragnie pozostać przy zasadzie konstytucyjnej jak względnie innych krajów, tak i względem Węgier tusząc, że kraj z czasem lepszego nabędzie przekonania. Najjaśniejszy Pan niechce także zlać różnych krajów monarchyi w jednolitą całość, lecz przeciwnie chce pozostawić tak królestwu węgierskiemu jak i innym krajom odrębne ich właściwości; lecz Najjaśniejszy Pan chce zarazem w widokach obopólnych tychże krajów nietylko zabezpieczyć je od zamachów chcących rozerwać ten węzeł, ale jeszcze go mocniej urządzeniami konstytucyjnemi umocnić.

Najjaśniejszy Pan postanowił zatem oświadczyć i obwieścić co następuje:

1. Ustawa zasadnicza z d. 20. października z. r. i z dn. 26. lutego b. r. pozostaje rozumie się niewzruszona. Także i to, co dane było krajowi węgierskiemu, po dojrzałej rozwadze i z własnej woli pozostawia Najjaśn. Pan bez żadnej ujmy.

Jeżeli który kraj odmawia swego udziału w pracach ustawodawczych w drodze konstytucyjnej w radzie państwa, to nie może to wstrzymać konstytucyjnych deputowanych innych krajów wypełniać swą powinność i sprawować swe czynności, iż nie można pozostawić samowoli jednej części naruszać na konstytucyi oparte prawa innych części. Lecz każdemu krajowi pozostawia się wolność przystąpić do rady państwa wówczas, gdy doszedłszy do jaśniejszych pojęć politycznych, nabędzie przekonania o potrzebie takiego urządzenia, i okaże się skłonnym wziąć udział w wykonywaniu praw przysłużających radzie państwa i wstąpić w jej koło.

Zmiany tej ustawy, bądźto w duchu rozszerzonej autonomii pojedyńczych części, bądź na korzyść kompetencyi całości, nie może i nie chce Najjaśniejszy Pan na innej jak na konstytucyjnej dopuścić drodze, a zatem tylko w radzie państwa i za jej pośrednictwem. (D. n.)

(Posiedzenie izby deputowanych z 22. sierpnia.)

Petycye odesłano do wydziału.

W dalszym ciągu rozprawy specyalnej nad ustawą o upadłościach przyjęto §. 32. bez dyskusyi.

Pracheński wnosi, aby w §. 33. oznaczyć termin 14 dni do rekursu sądowego.

Sprawozdawca Mandelblüh nie ma nic przeciw tej poprawce. §. 33. z poprawką przyjęty.

Tashek mówi przeciw §. 34., i chce, aby warunki zawarte w §§. 27. i 28. zastosować i tutaj.

§. 34. przyjęty z poprawką Tasheka.

Do głosu częścią za, częścią przeciw §. 35. zapisało się 14 mowców.

Prażak mówi przeciw niemu, iż paragraf nic nie mówi o własności upadłego dłużnika po za granicami państwa w krajach, gdzie nie ma postępowania ugodnego. Po tym i tym podobnych zarzutach mowca wnosi, aby przyjąć wniosek mniejszości wydziału z jego poprawką, i dodać przy końcu paragr. jeszcze trzy ustępy.

Skene. Postępowanie ugodne powinno uratować, co jeszcze jest do uratowania, zaczem potrzebny jest udział dłużnika przy ugodzie, przeto głosuje za §. 35. tak jak go sformułowała większość wydziału.

Prezes przywołuje mowcę do porządku za wyrażenie ubliżające poprzednim mowcom za wnioskiem mniejszości wydziału.

Fiszer: Inicyatywa w postępowaniu ugodnem powinna zawsze w widokach wierzycieli wychodzić od upadłego dłużnika, co rzadko się dzieje. Aby tak było, powinna ustawa zapewniać wielkie korzyści dłużnikowi, ale w takim tylko razie, jeżeli zrobi inicyatywę. Ten warunek ma być umieszczony w §. 35.

Winterstein zgadza się z tem, i mówi za wnioskiem większości przeciw wnioskom Prażaka. Wniosek mniejszości zdaniem mowcy nie broni dostatecznie ani praw dłużnika, ani wierzycieli. Postępowanie ugodne teraźniejsze było przedmiotem ciągłych skarg; przeciw obecnemu projektowi świat handlowy nie podniósł żadnej skargi, zaczem należy go przyjąć.

Wajdele widzi we wniosku mniejszości z poprawką Prażaka najpewniejszy środek usunąć skargi przeciw postępowaniu ugodnemu, póki nie będzie wydana nowa ustawa o upadłościach.

Posiedzenie nie ukończone przy zamknięciu sprawozdania.

Ameryka.

(Z teatru wojny. — Odroczenie kongresu. — Książę Napoleon. — Depesze z teatru wojny.)

Nowy Jork, 6. sierpnia. Na widowni boju prócz kilku utarczek między obostronnemi forpocztami nie zaszło nic ważnego. Na wezwanie jenerała M' Clellan przyrzekli redaktorowie gazet w Washingtonie nic nie ogłaszać, z czegoby nieprzyjaciel mógł powziąć domysł o zamiarach jenerała.

Kongres dziś się odroczył. Na ostatnich posiedzeniach od 3go b. m. zajmowały senat bile względem utrzymania i werbowania ludzi dla armii lądowej i floty. Nie powiodły się petycye z hrabstwa Niagary, by przywieść do skutku zmianę konstytucyi lub zwołanie narodowego konwentu, i w ten sposób wyjednać pokój; chociaż je popierali niektórzy członkowie senatu, i 600 podpisów było za tem, zgromadzenie je odrzuciło. Odrzucono także wniosek, że aresztacya urzędników policyjnych, którzy posługiwali separatystom w Baltimore, była bezprawna 33 głosami przeciw 7. W izbie reprezentantów przyjęto dnia 3go wniosek senatu względem wyznaczenia dnia pokuty i modłów, podobnież zawotowano 60 głosami przeciw 48 bil senatu względem konfiskaty wszelkiego na insurekcyę użytego majątku, włącznie z niewolnikami, których brano do sypania szańców itd. Dnia 5go wysilali się pan Valandigham z Ohio i Calvert, tudzież May z Marylandyi na próżno przedłożyć wnioski względem zagodzenia sporu z południem. Pan Valandigham zaproponował na końcu zawieszenie regulaminu, ażeby mógł przedłożyć petycye kilku państw, które żądają zagodzenia po dobremu tej sprawy, lecz wniosek jego odrzucono. W izbie reprezentantów przed samem zamknięciem sesyi przyjęto wniosek prosić prezydenta, ażeby przedłożył wszystkie dyplomatyczne korespondencye od r. 1853 względem praw, jakie są w używaniu między partyami prowadzącemi wojnę na morzu. Z żywemi oklaskami przyjęto na dzisiejszem posiedzeniu uczynione przez pana Wikliffe oznajmienie, że Kentuki oświadczyło się za unią. Członkowie kongresu otrzymali w dyetach za ostatni miesiąc 50 dolarów w złocie i 250 dolarów w 6proc. biletach skarbowych. W takim samym stosunku będą wypłacane nadal także płace urzędników. — Książę Napoleon oddał dnia 3go prezydentowi Lincoln wizytę, a dnia 4go zwiedzał obóz i fortyfikacye w Potomac.

W odnodze morskiej mexykańskiej mają krążyć w wielkiej liczbie korsarze separatystów. Według wiadomości z Cienfuegos na wyspie Cuba przywieziono do tamtejszego portu siedm przez korsarski okręt „Sumter“ zabranych okrętów, lecz okręta te uwolnione przez władze hiszpańskie odpłynęły z powrotem pod eskortą parostatku Stanów zjednoczonych „Crusader“.

— Depesza z Springfield w Mobile z 2. sierpnia podaje szczegóły potyczki pod Dug-Spring. Oto co donosi:

„Pod Dug-Spring, o 19 mil ztąd, stoczyły wojska unii pod dowództwem jenerała Lyonsa bitwę z unią konfederacyi pod wodzą jenerała M'Cullocha, przyczem jedna strona miała 8 zabitych i 30 ranionych, a druga 40 zabitych i 44 ranionych. Jenerał Lyons zdobył 80 muszkietów i 15 koni z wozami. Kompania kawaleryi unii w sile 270 koni rozbiła kolumnę piechoty w liczbie 4000 ludzi, straciwszy przytem tylko 5 ludzi. Atak jej był straszliwy; kilku konfederatów znaleziono z rozpłataną głową. Nieprzyjaciel ustępował śród nocy, i jenerał Lyons zajął plac bitwy. Co chwila oczekiwano nowej bitwy, gdyż nieprzyjaciel stał w znacznej liczbie z zachodniej strony Springfieldu.“

Zaś dalsza depesza z Nowego Jorku z 14go sierpnia donosi: „Separatyści pobili pod Springfield wojska unii pod dowództwem jenerała Lyonsa, który poległ w bitwie. Podług urzędowego raportu straciły wojska unii 800 ludzi w poległych i ranionych, i usunęły się do Rolli. Także strata przeciwnej strony ma być znaczną. Wieść niesie, że polegli jenerałowie Price i Macculoch.“

Dnia 5. sierpnia zaszła także potyczka w Missouri. Oddział w liczbie 1000 lub 1200 ludzi uderzył na obóz unionistów w Athen, gdzie złożony był znaczny zasób broni i amunicyi dla wojska Stanów zjednoczonych. Walka trwała prawie godzinę, poczem powstańcy zaczęli uciekać, i ścigani przeszło półtora mili stracili 5 ludzi zabitych, 18 jeńca, 31 koni i 2 sztandary.

Anglia.

(Traktat z Królem Porto Novo w Afryce. — Flota angielska w Castellamare. — Budowy fortyfikacyjne. — Poręka za Marokko.)

Londyn, 23. sierpnia. Depesza pana Mac. Costery, angielskiego konzula w Lagos w Afryce donosi, że zawarł traktat handlowy dnia 17. czerwca między Królową Wiktoryą i Królem, tudzież naczelnikami z Porto Novo. Traktat ten, którego zamiarem jest popierać handel oliwy palmowej, bawełny i innych przedmiotów, przyzwala Anglikom wszelkie prawa i przywileje w królestwie. Król z Porto Novo, który szczepowem imieniem nazywa się Lojee, podpisał traktat znakiem X. Tego samego znaku użyli także dwunastu naczelników, którzy wraz z Królem przybyli do układania się. Dwóch z nich patrzyło krzywo z początku, i nie dawali swego przyzwolenia na traktat, aż wtedy, gdy go Król i dziesięciu naczelników podpisali.

— *Indépendance Belge* uważa przybycie kilku okrętów wojennych angielskich do Castellamare i wysadzeniu na ląd żołnierzy marynarki angielskiej za czyn ze strony Anglii przeciwny polityce francuskiej. Dziennik ten donosi, że admirał dowodzący eskadrą angielską dał jenerałowi Cialdiniemu do uzbrojenia twierdzy St. Elmo w Neapolu pół bateryi dział gwintowanych z potrzebnym zasobem amunicyi. Korespondent paryski, który o tem pisze, donosi także, że ks. Grammont ma znowu powrócić jako poseł do Rzymu.

— Dzienniki angielskie podają wiele szczegółowych wiadomości o budowlach fortyfikacyjnych w Portsmouth, które jednak trudno zrozumieć bez planu i mapy. Znaczna część starych szańców zostanie zburzona. Zamówiono do Portsmouth czterdzieści pięćdziesięcio-funtowych dział Armstronga, które będą umieszczone od strony morza.

— Według *Contemporaneo*, Anglia, chcąc zakończyć nieporozumienia rządu marokańskiego z hiszpańskim oświadcza, że jeżli wojsko hiszpańskie opuszcza natychmiast Tetuan, tedy ona wypłaci za Marokko resztę kosztów wojennych. W tym razie garnizon angielski dopóty będzie stał załogą w Tangerze, dopóki Marokko nie zwróci Anglii rzeczonej sumy.

Francya.

(Traktat z Anglią względem wynajmu robotników. — Kolonialna taryfa celna. — Stan kasy zaopatrzenia na starość.)

Paryż, 23. sierpnia. *Monitor* ogłasza zawarty między Francyą i Anglią traktat względem przychodźtwa robotników indyjskich do kolonii francuskich. Traktat postanawia (§. 4), ażeby francuscy ajenci doznawali tych samych praw, co ajenci angielscy, ażeby (§. 6) żadnego emigranta nie zabierano na okręt, dopokąd przynależni ajenci nie przekonają się, albo że nie jest poddanym angielskim, albo jeżeli zachodzi ten przypadek, że się dobrowolnie wynajął i że rozumie o co chodzi. Art. 8 stanowi dnie i godziny pracy; a to jest sześć dni na tydzień, a $9^1/_2$ godzin na dzień. Po upływie przyjętego czasu umowy ma każdy Indyanin prawo do powrotu bez kosztów wraz z żoną i dziećmi. Art. 13. stanowi, że odjazd emigrantów indyjskich do kolonii na wschód przylądka Dobrej Nadziei może następować w każdej porze roku. Do innych kolonii odjazd okrętem żaglowym może nastąpić tylko od 1. sierpnia po 15. marca; parostatkiem jednak przez cały rok. Art. 14, 15, 16 i t. d. zawierają szczegóły transportu i instalowania robotników. Żaden małżonek (według art. 21) nie może być rozłączony od swej żony, żaden ojciec, żadna matka od swoich dzieci niemających lat 15. Art. 22 stanowi, że przewozić wychodźców do kolonii francuskich mogą tak francuskie jak angielskie okręta. Niniejsza konwencya rozszerzona jest, jak opiewa art. 24 na wychodźtwo do kolonii Reunion, Martinique, Guadeloupe i dependencye Guyenne. Poźniej może być rozciągnięta także na inne kolonie. Niniejszy traktat wchodzi (§. 26) z dniem 1. lipca 1862 w moc obowiązującą, ważny jest na $3^1/_2$ lata, i zostaje w mocy obowiązującej, jeżeli w miesiącu lipcu trzeciego roku nie będzie wypowiedziany. W razie wypowiedzenia wychodzi traktat w ośmnaście miesięcy potem z mocy obowiązującej. Jednak gubernator Indyów angielskich zastrzega sobie prawo zastanowić wychodźtwo na chwilę, jeżeliby nie były wypełnione warunki, zaś rząd francuski ma upoważnienie w takim przypadku znieść cały traktat, jeśli uzna to za rzecz stosowną.

— *Patric*, pisze *Gaz. wied.*, rozwodzi się nad tem szczegółowo, że Francuzi muszą w Rzymie pozostać, a to nietylko na obronę Papieża i niepodległości włoskiej, ale zarazem dla interesów Francyi. Według rzeczonego dziennika, chociaż Francya uznała królestwo włoskie, nie idzie jeszcze zatem, aby miała pochwalać nowy porządek rzeczy. Uznanie, gwarancyi nie daje, zawiera bo-

wiem formalne zastrzeżenie co do punktów, które dzielą politykę gabinetu tuileryjskiego, od polityki dworu turyńskiego. — „Odejście wojsk naszych, byłoby hasłem agitacyi.“ Francya nie opuści Rzymu dopoki los Włoch nie będzie ustalony.

— *Monitor* ogłosił teraz potwierdzoną 26. marca b. r. przez ciało prawodawcze ustawę względem nowej ordynacyi cła dla kolonii Martinique, Guadeloupe i Reunion. Obce okręta mogą wprowadzać obce towary do tych kolonii, jednak mają opłacać dodatek cła 10—30 fr. od beczki.

— Wiceprezydent rady państwa, de Parieu jako prezydent kasy zaopatrzenia na starość (*caisse des retraites pour la vieillesse*) przedłożył Cesarzowi, co ogłasza *Monitor* sprawozdanie o stanie kasy w ciągu przeszłego roku. W Paryżu wynosiły wpłaty na 68.236 osób kwotę 2,797.869 fr. 26 centymów, w departamentach na 40.159 osób kwotę 1,678.118 fr. 15 c., w całej Francyi więc na 108.395 osób kwotę 4,475.987 fr. 41 centymów. W porównaniu z rokiem 1859 podniosły się wpłaty w departamentach o 71%, w Paryżu tylko o 13%.

Włochy.

(Budżet kolei żelaznych. — Doniesienia z Neapolu. — Administracya finansowa w Neapolitańskiem.)

Sardynia. Minister robót publicznych Peruzzi, który dopiero dnia 16. powrócił z Forli, gdzie lustrował nową kolej żelazną, odjechał dnia 17. sierpnia wieczór do Neapolu. Podróż ta ma związek z trudnościami, jakie napotkało założenie kolei żelaznych na południu. Towarzystwo Talabot i spółka, które przyjęło na siebie około 1200 kilometrów, wypowiedziało kontrakt, chociaż kontrakt był dla państwa tak niekorzystny, że go izby przyjęły tylko ze względów politycznych a nie ekonomicznych. Ludności towarzystwo to wcale niedogadzało, bo wykluczało z liczby swych robotników wszystkich krajowców. Zresztą budowy kolei żelaznych nie doznają żadnej przerwy, gdyż rząd weźmie teraz wszystkie na swój własny rachunek. Według nowego planu przerznięcia Apeninów, spodziewają się, że ukończą koleje żelazne nawet daleko w krótszym czasie, niżeli z początku postanowiono.

Neapol. Depesze z Neapolu, które 19. sierpnia nadeszły do Turynu donoszą, że załoga z Pontelandolfo i Casaldio sprawiła to, że prawie cała prowincya Benevento ze zbójców jest oczyszczona. Załoga ta cofnęła się ku granicy zajętej obecnie przez włoskie wojska. — Z Sora, 18. sierpnia, donoszą telegrafem do *Triest. Ztg.*: Francuzi napadli na kilku zbójców w domu na granicy papieskiej. Jeden z nich poległ, a pięciu wzięto w niewolę; drudzy pierzchnęli do Castellucio na terytoryum neapolitańskie. Kilku z nich schwytano tam. W Circello, w prowincyi Matese, zabarykadowała gwardya narodowa ulice, aby się bronić od zbójców, którzy zagrażali natarciem. W Cantazaro, Brindisi, Bari i Salerno zgłaszają się ciągle zbiegli dawni żołnierze i żądają aby ich odesłano do domu. Liczba ich wynosi kilka tysięcy. W San Nicola, powiecie Caserta, pobito powstańców, kilku z nich poległo na placu, drugich ujęto w niewolę. Angielskie okręta krążą jeszcze ciągle pod Neapolem, a załogi okrętowe wysiadają oddziałami na ląd, gdzie odbywają musztrę i manewry. — *Pays* z 21. sierpnia, uważa obecność angielskiej floty pod Neapolem za demonstracyę, której sobie życzył jenerał Cialdini.

— Względem piemonckiej administracyi finansów zawiera urzędowa gazeta Neapolu następujące szczegóły: Przychód w pierwszem półroczu 1861 wynosił 9,556.314 dukatów neap., przychód tego samego peryodu w roku zeszłym wynosił 13,696.132, a przeto w tym roku mniej o 4,139,819. Wydatki w pierwszem półroczu 1861 wynosiły 7,924.454, a na rachunek niezałatwionego jeszcze budżetu z przeszłego roku 4,389.438, przeto zwyczajne wydatki w pierwszem półroczu bież. roku wynosiły 12,313.892. Nadzwyczajne wydatki wynosiły 7,658.967, ogółową sumę 19,972.859. W wydatkach objęte są wydatki na armię, marynarkę, ciało dyplomatyczne, listę cywilną i administracyę centralną. Niedobór prowincyi południowych przewyższy przeto 120 milionów w jednym roku. Przychód z cła w miesiącu maju 1860 wynosił 449.665 dukatów, w maju 1861 tylko 220.618 dukatów. Akcyza miasta Neapolu w takim samym stosunku z 96.895 dukatów spadła na 62.036 dukatów neapolitańskich.

Niemce.

(Sprawa elektoratu heskiego. — Trudności w zaprowadzeniu jednostajności w miarach i wagach.)

Berlin. Niektóre dzienniki przytaczają z okazyi pruskiej noty do elektorstwa heskiego następującą korespondencyę, którą *N. P. Z.* urzędową nazywa:

Prusy żądały, aby sejm związkowy wstrzymał się od wszelkiego wdawania się w wewnętrzne stosunki konstytucyjne pojedynczych państw; podobnie też rządy niemieckie i niemieckie zgromadzenia stanowe nie zniosły by tego obojętnie, aby Prusy ściągnęły na siebie winę tego rodzaju. — Byłoby to nawet sprzecznością, jednocześnie powstawać przeciw wtargnięciu wojsk związkowych i protestować przeciw wszelkiemu wdawaniu się związku, a przytem samemu rościć sobie pretensye do tego prawa i zapowiadać jego wykonanie. Z tego względu nota w żaden sposób będąca nie mogłaby i nie powinna zawierać groźby. Może zachodzić przypadek, że państwo ma prawo i obowiązek wdawać się w stosunki sąsiedniego niepodległego państwa, a to gdy tamtejsze stosunki taki przybiorą charakter, że własnym jego interesom zaszkodzić mogą. Zapewne Prusy to miały na uwadze i to wyraziły by w rzeczonym razie interesa własne, z interesem prawa, były nieoddzielne. Takiej przestrogi niepodobna groźbą nazywać.

Frankfurt, 5. sierpnia. Gdy na posiedzeniu związkowem dnia 18. z. m. było zapytanie o wnioski wydziału co do sprawozdania komisyi względem zaprowadzenia jednakowej miary i wagi, oświadczyły Prusy: że

„Król. poseł ma polecenie przychylić się do wniosków wydziału. Lecz co do wniosku pod 2, t. j. prosić rządy, ażeby oświadczyły, czyli zamyślają zalecony przez komisyę system wprowadzać, musi jednak wyraźnie dodać oświadczenie, że to przychylenie się jego nie ma się odnosić do przedłożonych we wniosku motywów. Stanowisko, jakie zajął rząd w tej sprawie, objawione jest w danych przez król. posła oświadczeniach z 28. czerwca i 27. października z. r., a poseł sądzi, że dla uzasadnienia tego zastrzegającego oświadczenia dostateczną będzie odwołać się do powyższych orzeczeń.“

Baden oświadcza:

„Przyzwolenie imieniem wielko-książęcego rządu na wnioski nie ulega w ogóle żadnej przeszkodzie. Względem żądanego pod 2 tych wniosków oświadczenia, sądzi jednak wielko-książęcy rząd wstrzymać się na teraz od objawienia swych myśli. Badeński system miary i wagi jest dla potrzeb krajowej komunikacyi stosowny i dobrze urządzony, dla poparcia komunikacyi z innemi niemieckiemi państwami związkowemi i z zagranicą, byłoby jednak zewszechmiar pożądanem zaprowadzić jednaką miarę i wagę. Wnioski mianowanej przez związkowe zgromadzenie komisyi znawców rzeczy w tej materyi, zgadzają się co do istoty z uchwałami pierwszego niemieckiego sejmu handlowego w Hejdelbergu, nawet międzynarodowy statystyczny kongres w Londynie wyraził się za powszechnem zaprowadzeniem systemu metrycznego. Wielkoksiążęcy rząd nie wahałby się przeto wcale wprowadzić w wykonanie w Wielkiem księstwie propozycye rzeczonej komisyi, gdyby je przyjęły wszystkie inne związkowe państwa niemieckie, a przynajmniej wszystkie z Wielkiem księstwem graniczące państwa związkowe. Nim w tym względzie nastąpi niejaka pewność, sądzi wielkoksiążęcy rząd uchylić się od obowiązujących deklaracyi, a to tem bardziej, iż musi oświadczyć, że przeprowadzenie takich rozporządzeń zależy zawsze głównie od przyzwolenia stanów krajowych.“

Szwecya i Norwegia.

(Rząd tymczasowy.)

Sztokholm, 16. sierpnia. Chociaż Król jeszcze 1. b. m., w zatoce Christiansand zalecił utworzyć tymczasowy rząd szwedzko norwegski, na przypadek, gdyby udał się za granicę, a jeszcze 6. b. m. wylądował we Francyi, przecież rząd ów, do dnia wczorajszego jeszcze nie był urządzony. Dopiero wczoraj rząd tymczasowy ukonstytuowano, i mieszkańców obu królestw o tem zawiadomiono. Jednak rząd rzeczony nie składa się według przepisu konstytucyi szwedzkiej, i ustawy zasadniczej norwegskiej, z 20 osób, to jest z 10 Szwedów i 10 Nerwegów, lecz z 8, to jest w 4 Szwedów, i 4 Norwegów. Zresztą od dziś za tydzień, Król stanie na ziemi szwedzkiej.

Rosya.

(Podróż Cesarza. — Sprzedaż dóbr skarbowych.)

Petersburg, 21. sierpnia. Jego ces. Mość Cesarz odjechał z Carskiego sioła d. 18. b. m. o godzinie 8 wieczorem; nazajutrz przybył szczęśliwie do Moskwy, d. 20. odbył w Tule przegląd wojska, a wróciwszy ztąd, o godzinie 10 rano, puścił się w dalszą podróż.

— Dziennik ministerstwa dóbr skarbowych donosi, że rząd zamyśla postępować z dalszem wykonaniem cesarskiego postanowienia z 22. stycznia 1859, na mocy którego dobra koronne, które przez ekonomię rządową małe niosą korzyści, a w ręku prywatnych niosłyby wielkie korzyści, będą rozprzedawane. Skutki dobroczynne z tego rozporządzenia są powszechnie uznane. Dla zbyt wielkiej odległości sprzedano już: 5 majętności w Estonii, jedną majętność w Liwonii, 4 w Kurlandyi. W tej ostatniej prowincyi mają teraz sprzedać znowu 7 majętności dzierżawczych, na które już wyznaczono termina sprzedaży. Przełożeni gubernii dyrygują sami sprzedażą, w której mniej chodzi o zysk pieniężny dla fiskusa, jak raczej o polepszenie dobrego bytu narodowego, bo kraj na tem ponosi szkodę, gdy jak w państwie rosyjskiem, bardzo znaczna część gruntów (przeszło 80 milionów desiatyn) leży odłogiem bez właściwego posiadania i uprawy.

Księstwa Naddunajskie.

(Skupczyna serbska.)

Belgrad, 24. sierpnia. *Ost und West* donosi: Skupczyna przyjęła wczoraj wniosek rządowy o reorganizacyi senatu z tą poprawką, że książę ma moc mianować senatorów bez propozycyi senatu. Na dzisiejszem posiedzeniu uchwalono jednomyślnie na wniosek rządowy urządzić milicyę narodową.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Wiedeń, 27. sierpnia. Jego c. k. Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z 18. sierpnia r. b. zezwolić na dalsze istnienie halicko-ruskiego stowarzyszenia literackiego pod nazwą: „Halycko ruska Matycia“ we Lwowie i zatwierdził jego statuta.

Peszt, 26. sierpnia. Dzisiejsze jeneralne zgromadzenie komitatu peszteńskiego oświadczyło na wniosek Beothyego, że sejm zasłużył na wdzięczność ojczyzny, Wnioski Nyarego aby stan komitatu utrzymać dopóki nie będzie zmuszony działać wbrew prawu, dalej aby dla umniejszenia budżetu zniżyć płacę urzędników do minimum płacy urzędnika konceptowego (wicenotaryuszów), a wydatki pokryć dobrowolną subskrypcyą właścicieli dóbr i gmin, przyjęto. Zatwierdzono również czynności konferencyi Judex kuryalnej.

Zagrabie, 26. sierpnia. Posiedzenie sejmu. Kwaternik proponuje, ażeby izba zaprotestowała uroczyście przeciw postawionym w poselstwie cesarskiem do rady państwa zasadom co do kompetencyi rady państwa i rozciągnięcia jej uchwał na niereprezentowane w niej kraje, ponieważ naruszają sankcyę pragmatyczną i samoistność trójjedynego królewstwa. Ten wniosek będzie drukowany, sekcyom oddany i sejm oznaczy dzień do obradowania nad nim. Obrano komitet z 15 członków w sprawie teatru narodowego. Przyszłe posiedzenie we środę. Jutro będzie cały sejm na żałobnem nabożeństwie za duszę mecenasa południowo-sławiańskiej literatury Sawy Tekélego.

Turyn, 26. sierpnia (na Paryż). Słychać, że Cialdini żądał świeżych wojsk, by uderzyć równocześnie na insurgentów.

Neapol, 25. sierpnia. Dziennik urzędowy zaprzecza doniesieniu, jakoby Francuzi zamierzali uderzyć na Chiavonego z zaplecza pod Casanową. Pod Summą była potyczka; 150 powstańców walczyło z wojskiem i gwardyą narodową; powstańcy stracili 19 w zabitych, ranionych i jeńcach.

Neapol, 26. sierpnia. Wczoraj rozbita została banda u Monte Somma. Rozbójników z Matese otoczyło 24 batalionów, i wszyscy zostali zabici lub pojmani. Francuzi schwytali 400, którzy chcieli przekroczyć granicę.

Belgrad, 27. sierpnia. Skupczyna przyjęła wszystkie projekta ustaw, i tylko składa jeszcze niektóre zażalenia ludu. We czwartek będzie świetna uczta u księcia Kragujewaczu.

Nowy Jork, 17. sierpnia. Niektóre oddziały wojska stojącego w Washingtonie zaczynają się burzyć. Minister spraw zewnętrznych Seward żalił się, że poddani angielscy pomagają separatystom, którzy usunęli się do Fairfax Court.

Wiadomości handlowe.

Lwów, 28. sierpnia. Na naszym dzisiejszym targu były następujące ceny: mec pszenicy (82 ℔) 4zł.48c.; żyta (75 ℔) 3zł.14c.; jęczmienia (64 ℔) 1zł.82c.; owsa (47 ℔) 1zł.59c.; hreczki 2zł.76c.; kartofli 1zł.22c.; — cetnar siana 1zł.2c.; okłotów 69c.; — sąg drzewa bukowego 16zł.50c., sosnowego 12zł. — Ceny drobiazgowej sprzedaży bez odmiany.

Sambor, 23. sierpnia. Według doniesień handlowych sprzedawano w pierwszej połowie b. m. na targach w Samborze, Drohobyczu i Komarnie w przecięciu mec pszenicy po 4zł.56c.—4zł. 38c.—4zł.; żyta 3zł.34c.—3zł.10c.—3zł.; jęczmienia 2zł.3c.—1zł. 80c.—2zł.10c.; owsa 1zł.32c.—1zł.45c.—1zł.35c.; hreczki 0—2zł. 5c.—3zł.20c.; kukurudzy 0—3zł.17c.—4zł.; kartofli 1zł.40c.—1zł. 30c.—0. Cetnar siana po 84c.—54c.—1zł.5c. Za sąg drzewa twardego płacono 7zł.—6zł.50c.—10zł., miękkiego 4zł.—5zł.30c.—8zł. Funt mięsa wołowego kosztował 15c.—12c.—11c. i mas okowity 55c.—88c.—66c. — Nasienia konicza i wełny nie było w handlu.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 28. sierpnia.

Hotel rosyjski: PP. Obertyńscy Leopold i Kazimierz, z Stronibab. - Łodyński Hier., z Milatyna.

Hotel europejski: Hr. Komarnicki Karol, z Złoczowa. — Jakubowicz Józef, z Kurzan.

Hotel Langa: Grafeńku Bazyli, z Kischenewa. — Grigorcza Michał, z Presecaryn.

Hotel angielski: Lipski Mik., z Podola rosyjskiego. - Czarnoryński Alex., z Potutory.

Hotel Kuhna: Truskolawski Leon., z Streptowa.

Pod kolej żelazną: Stecher Jan, z Turynki. — Witosławski Władysław, z Zalasia. — Nadel Henr., z Rzeszowa.

Hotel krakowski: Straz Felix, z Czernioszowiec. — Czuczawa Krzyst., z Hawryłówki.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 28 sierpnia.

PP. Borkowski Iz., do Potylicza. Romanowski Franc., c. k. oficer, do Uhnowa. — Krzysztofowicz Marek, do Cecowa. — Frisch Ed., dr. praw, do Stryja. Bartkowski Ant., pr. gimn., do Krakowa. — Br. Błażewski Krz., do Nowosiółek. — Zwierzchowski St., do Pierzczyzny. Szumlański Konst., do Kuchajowa. — Swierczyński Edw., do Krywki. — Hr. Rozwadowski Wład., do Kochanówki. — Teodorowicz Mik., do Żynaczowa. — Miłkawski Józef, dr., do Rosyi. — Liebreich Fr., dr. med., do Berlina. — Hr. Wodzicki Kazim., do Olejowa. — Hr. Komorowski Piotr, do Bilinki. — Radziejowski Edw., do Dytkowiec. — Stecher Jan, do Turynki. — Witosławski Wład., do Zalesia. — Stasicki Ant., do Uścia zielonego.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 27. sierpnia 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum	Stopień ciepła według Reaum	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
	‴					
7. god zrana	325 93	+ 10.5	87 1	zachodni	sł.	pochmurno
2. god. po poł.	326 20	+ 13 0	79 7	„	„	deszcz
10. god. wiecz.	326 43	+ 10 4	88.8	„	„	pochmurno

Ilość deszczu 0.‴85.

TEATR.

Dziś na scenie niemieckiej ostatni występ gościnny pani Meergarté-Wahlmann w komedyi: „**Der Fürst von Dessau**“, i ostatnia produkcya gościnna gymnastyka p. Edw. Meergarté.

Dnia 28. sierpnia 1861 r. wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym lwowskim następujące pięć liczb:

25. 87. 84. 58. 10.

Przyszłe ciągnienia nastąpią dnia 7. i 18 września 1861 r.

Kurs lwowski.

Dnia 28. sierpnia		gotówka zł.	gotówka c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr	6	47	6	55
Dukat cesarski	„ „	6	49	6	57
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	11	20	11	40
Rubel srebrny rosyjski	„ „	2	15	2	18
Talar pruski	„ „	2	4	2	7
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	bez kuponów	80	60	81	60
„ „ „ m. k. za 100 zł.	bez kuponów	84	50	85	50
Akcye gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	bez kuponów	143	50	145	50
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	66	—	67	—
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	80	20	81	20

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 28. sierpnia	Instytut kupuje zł.	Instytut kupuje c.	Instytut sprzedaje zł.	Instytut sprzedaje c.	Za kupon wypada zł.	Za kupon wypada c.
Dawne prócz kuponów 100 po w.	84	84	85	47	—	66½
Nowe „ „ 100 „ „	80	80	81	40	—	63⅓

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 28. sierpnia.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 80.80. Metaliki po 5% za 100 zł. 67 90; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.— Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.— Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye Banku narodowego sztuka 742 —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 174.60; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

Wexlowy. Za 100 zł. południowo-niemieckiej waluty —.—. — Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 138.10. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.57, dukaty ces. pełnej wagi —.—. korony —.—, półkorony —.—. Srebro 136 75.

KRONIKA.

(Ludność W. Brytanii.) Rząd otrzymał pierwsze tabele konskrypcyjne ze Szkocyi, z których dojść można jaki jest stósunek ludności zjednoczonego królestwa W. Brytanii. Zdaje się, że liczba mieszkańców przenosi 29 milionów. Z tych przypada 20,061.725 na Anglię i Walię. 3,061.117 na Szkocyę, 5,764.543 na Irlandyę, 143 779 na wyspy odnogi kaletańskiej. Można śmiało powiedzieć, że w ostatnich dziesięciu latach, przybyło w całem połączonem królestwie półtora miliona ludności.

(Oszustwo.) Dnia 15. b. m. dyrekcya przedsiębierstwa Franchetti w Wenecyi, powierzyła tutecznemu urzędowi „merci celeri“ opieczętowaną paczkę, z zaleceniem przesłać ją jeneralnej dyrekcyi Franchetti w Medyolanie. Paczka miała zawierać 10.000 franków w złocie. Podług adresu wręczono nazajutrz paczkę rzeczoną ale zamiast złota, znalazły się w niej cztery walce z ołowiu, i dwa z drzewa. Niezwłocznie zawiadomiono o tem władze sądowe medyolańskie i wysłano do Wenecyi pełnomocnika, aby tam popierał śledztwo.

(Trzęsienie ziemi.) W Irkucku dało się uczuć 23 lipca o godz. 6. min. 45 wieczorem dosyć silne trzęsienie ziemi. Domy drżały, wiele kominów zapadło się, a mieszkańcy przerażeni, opuszczali swoje mieszkania.

Profesor Ansted wydał statystykę trzęsień ziemi. W tej dowodzi, że od 16 wieku do dzisiaj daleko więcej było trzęsień ziemi jak w wiekach poprzednich, W ostatnich latach było wstrząśnień 320; można nawet powiedzieć, że co dziewięć dni mamy przynajmniej jedno trzęsienie. To tylko pociesza, że im trzęsienia ziemi są częstsze, tem mniejsza ich gwałtowność.

(Dziennik nowy turecki.) Wychodzi w Bejrucie dziennik (dżurnał) i rozbiera kwestye polityczne, moralne i handlowe. Ostatni numer opisuje powstanie w Warszawie, dzieła kardynała Antonellego, dekreta Cesarza Napoleona, (Emberatur Nabulion) i rozporządzenia prezydenta (Reis ul Muszeika) Stanów zjednoczonych. Inseraty zapowiadają „cudowną powieść Rubinsuna Kruzi“ w przekładzie arabskim; „pierwsza połowa“ kosztuje 20 gruszy.

(Nowe wynalezione sanki.) Komisya osobna rozpoznawała w Petersburgu, sanki wynalazku Guczkowa rosyjskiego radzcy przemysłowago i Sołodownikowa mieszczanina honorowego, które parą są pędzone. Lokomotywa miała z przodu zębate koła powodowe, a z tyłu sanice, i ciągnęła siłą ciśnienia 6 do 7 atmosfer ciężar 200 pudów, na wygładzonej poprzednio drodze lodowej z średnią chyżością 18 wiorst na godzinę. Największa chyżość wynosiła 26 wiorst na godzinę. Zdaniem komisyi, wynalazek obiecuje wielką użyteczność, chociaż potrzeba mu jeszcze nie jednego ulepszenia.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rządowej.